

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Far, och Herren Jesus Kristus!

Bön: Käre Herre, lär oss att lyssna på ditt Ord och högakta det över allt annat. Lär oss att akta oss för att skaffa oss egen ära. Fostra oss på det sätt du vill så att vi ger dig allena äran. Amen.

Idag är temat för vår gudstjänst *Självprovning*. Vi har skördetider på gång och framför oss, då vi plockar skogens bär, skördar ur trädgårdar och tröskorna förbereds för sina uppgifter. Vi utvärderar hur årets skörd har lyckats. I kyrkoåret har vi den här tiden olika teman som rannsakar oss: vad gör vi med våra liv? Tar vi vara på Guds kallelse? Hur ska det gå med oss på domens dag?

I dagens predikotext från Matt 23:1–12 möter vi varnande exempel hur vi inte ska bete oss. Jesus visar på människor som missbrukar sitt ansvar. Han visar i stället på ideal som vi ska följa i vår vandring med honom. Och han vill visa oss vad vår självprovning ska leda fram till: att fästa ögonen på Honom. Vi ska stanna inför tre saker i vår predikan: (1) En rätt tjänst, (2) En rätt lydnad och (3) En rätt ödmjukhet. Vi kan också sätta som rubrik på hela predikan: *Ödmjukhet och lydnad*.

1 Sedan talade Jesus till folket och till sina lärjungar: 2 "De skriftlärdade och fariseerna har satt sig på Moses stol. 3 Allt som de lär er ska ni därför göra och hålla. Men deras gärningar ska ni inte ta efter, för de talar men handlar inte. 4 De binder ihop tunga bördor och lägger på människornas axlar, men själva vill de inte röra ett finger för att lätta på dem.

5 Alla sina gärningar gör de för att bli sedda av människor. De gör sina böneremmar breda och sina hörntofsar stora. 6 De älskar att få hedersplatserna vid festmåltiderna och de främsta platserna i synagogorna, 7 och de vill gärna bli hälsade på torgen och kallas rabbi av människorna.

8 Men ni ska inte låta er kallas rabbi, för en är er Mästare och ni är alla bröder. 9 Och kalla inte någon på jorden er fader, för en är er Far, han som är i himlen. 10 Låt er inte heller kallas lärare, för en är er lärare, Kristus. 11 Den som är störst bland er ska

vara de andras tjänare. 12 Var och en som upphöjer sig ska bli förödmjukad, och var och en som ödmjukar sig ska bli upphöjd."

En rätt tjänst

Jesus kritiserar starkt judarnas ledare, de skriftlärdade och fariseerna. Men han erkänner det ämbete som de innehar: *Allt som de lär er ska ni därför göra och hålla*. De sitter på Moses stol. De har alltså en auktoritet som går tillbaka på Guds goda ordning. Våra myndigheter har också sin auktoritet från Gud. Så här säger Paulus i Rom 13:1f:

Varje människa ska underordna sig den överhet hon har över sig. Det finns ingen överhet som inte är av Gud, och den som finns är tillsatt av honom. Den som motsätter sig överheten går därför emot Guds ordning, och de som gör så drar domen över sig själva.

Det samma säger också Petrus i 1 Pet 2:13f:

Underordna er alla mänskliga myndigheter för Herrens skull, både kejsaren som högste härskare och ståthållarna, som är sända av honom för att straffa dem som gör det onda och hedra dem som gör det goda.

Petrus säger att vi ska underordna oss kejsaren och också hans tjänstemän som är satta att styra. På den tiden när Paulus och Petrus skrev det här hette den romerske kejsaren Nero. Han var en dålig kejsare, inte minst ur de kristnas synvinkel. Det var under hans tid som båda dessa apostlar mötte martyrdöden. Ändå skriver de att de kristna som är svårt trakasserade av denne onde kejsare ska underordna sig honom. Och att motsätta sig överheten, är det sedan en god överhet eller en dålig, gör att man drar domen över sig.

Vi är också skyldiga att respektera överheten och dess påbud, som kommer till uttryck i lagar och förordningar. Så säger också fjärde budet, som talar om all slags överhet, med början från våra föräldrar, och vidare till lärare, arbetsgivare och landets myndigheter. Det finns i dag ett slags anarki, där var och en tänker själv och rentav föraktar myndighetspåbud. Det är inte den vägledning Bibeln ger. Fastän Jesus går skarpt till rätta med judarnas

ledare för deras högmod och falskhet säger han ändå: *Allt som de lär er ska ni därför göra och hålla.*

En rätt lydnad

Efter att det här är sagt måste det också sägas att det finns en gräns för underordningen. Det visade apostlarna när de förbjöds av Stora rådet att predika om den uppståndne Jesus av Nasaret. *Man måste lyda Gud mer än människor* (Apg 5:29). Gud hade befallt att de skulle predika evangelium i hela världen. Ingen myndighet kunde gå emot Gud och förbjuda apostlarna att predika.

Så säger Jesus också att hans lärjungar inte ska ta efter de skriftlärdas gärningar, eftersom de talar ett och gör på ett annat sätt. Deras gärningar talade emot deras ord.

Om därför överheten går emot Guds ord, till exempel genom att tvinga någon att döda ett oskyldigt barn som borde vara väl skyddat i sin mors liv, eller stiftar lagar som går emot Guds uppenbarelse i Ordet, så måste vi säga: Man måste lyda Gud mer än människor, för han har sagt att vi inte ska döda, och vi ska inte främja orättfärdighet. Om man i skolan går emot Guds ord och lär att allt har kommit till genom naturliga processer måste kristna framhålla Bibelns ord: *Genom tron förstår vi att universum har skapats genom ett ord av Gud, så att det vi ser inte har kommit till av något synligt.*

Det går heta diskussioner på sociala medier om vi ska underordna oss myndigheterna när det gäller bekämpningen av pandemin, eller om vi ska vägra lyda våra myndigheter som i många avseenden har demonstrerat sin ovilja att underordna sig Guds ord. Det finns sådana som uppmanar att bojkotta masker och vaccin som myndigheterna påbjuder och hävdar att Gud ska beskydda oss. Men här råder ingen motsättning: vi ska underordna oss myndigheterna när de handlar efter det som är förnuftigt och skäligt och samtidigt ödmjukt be Gud om förlåtelse för vår otro och i allt förtrösta på honom. Vi ska också be för våra myndigheter. Och vi ska be om hans beskydd och lita på att han har makten över allt ont. Om han vill kan han göra slut på pandemin när som helst.

Men först och främst vill han att vi omvänder oss till honom.

Det här gäller nu en världslig överhet, men det gäller också den andliga överheten som är satt att vara tjänare åt Guds ord. Den som är kallad att tjäna församlingen med nådens medel har en auktoritet i förvaltningen av Ordet. Men den auktoriteten gäller bara om tjänaren gör sina uppgifter i enlighet med Guds ord. Församlingen har en skyldighet att granska det som förkunnas och säga ifrån om något inte stämmer, och vid behov också träda upp offentligt emot denne som kan bli en fara för församlingen, som det står i 1 Tim 5:20:

Dem som syndar inför alla ska du tillrättvisa inför alla så att även de andra tar varning.

Den högsta auktoriteten är alltid Guds ord. När Gud har talat upphör människans rätt att ha åsikter. Där gäller lydnad.

En rätt ödmjukhet

Kärnan i Jesu kritik av de skriftlärdas och fari-seerna var deras högmod. Motiveringen till deras förmenta laglydnad var att bli sedda av människor. De hävdade sin ställning för att själva bli ärade. Så skulle det inte vara. De hade fått sin auktoritet för att tjäna sina medmänniskor.

Så ger oss Jesus exempel på hur människor tar åt sig äran i stället för att ge den åt den som verkligen ska ha äran. De låter kalla sig *rabbi*, alltså judarnas benämning på en lärare, för att bli ansedda. Också de andra titlarna som Jesus nämner, *fader* och *lärare*, kan bli använda för att ta åt sig en ära som inte tillkommer oss människor.

I vår tradition använder vi inte titeln Fader om en präst, så som man gör i den romersk-katolska kyrkan och också i högkyrkliga kretsar av lutherska kyrkor. Men det händer att vi talar om Martin Luther som vår lärofader. Och använder vi inte själva titeln lärare? Är det alltså något som vi ska sluta med?

Vi ska här fråga vad Jesus menade med sitt förbud att använda sådana titlar. Han kritiserar titelsjuka, som är ett uttryck för högmod. Han vill inte att någon ska briljera med sin titel och

sitt ämbete. Ingen ska heller grunda sin auktoritet på pråliga dräkter eller något klädesplagg, som en prästkrage. Auktoriteten som Gud har gett oss grundar sig på att han har kallat oss till en viss tjänst. Och Jesus understryker att vi alla är bröder. Han säger tydligt, att syftet med sådana ämbeten är att vara tjänare:

Den som är störst bland er ska vara de andras tjänare. Var och en som upphöjer sig ska bli förödmjukad, och var och en som ödmjukar sig ska bli upphöjd.

När Jesu lärjungar ville rida på en hög ställning och sola sig i glansen av Jesus blev de skarpt tillrättavisade. När Jesus berättar om att han måste gå till Jerusalem för att lida och dö berättas det direkt efteråt (Mark 10:35ff) att Jakob och Johannes kom och bad om att få sitta på Jesu sida när han kommer i sin härlighet. Så lite förstod de! Men känner du inte igen dig själv? Jesus måste skarpt tillrättavisa dem, och likadant måste han tillrättavisa dig och mig:

42 Då kallade Jesus till sig dem och sade: "Ni vet att de som anses vara folkens ledare betar sig som herrar över dem och att deras stormän härskar över dem. 43 Men så är det inte hos er. Nej, den som vill vara störst bland er ska vara de andras tjänare, 44 och den som vill vara främst bland er ska vara allas slav. 45 Människosonen har inte kommit för att bli betjänad, utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många."

I Guds rike ska det inte vara som i samhället, att man har en hierarki där den som har getts en ledande ställning bestämmer över de underlydande. I Guds rike ska den som vill vara högst i stället ställa sig längst under och bära församlingen, så som Jesus själv gick in i de svåraste uppgifterna för att frälsa människorna. Och han gav också ett praktiskt exempel på att ställa sig längst under: han tvättade sina lärjungars fötter, den uppgift som var slavarnas uppgift.

Om en kyrkoledare, som påven eller biskopar eller präster, tar sig makt och vill bli ärade inför människor tack vare sina titlar, då har de gått emot Jesu ord. För oss människor är det en stor frestelse att anpassa sitt budskap för att få medieuppmärksamhet. Man frågar efter vad

människor vill höra i stället för att ge dem besked från Guds ord, ett besked som i många fall smakar beskt och inte alls leder till uppskattning. Jesus säger ju också att en kristens bekännelse till honom ska leda till världens hån och att man säger allt möjligt lögnaktigt om oss.

Temat i dag är självprövning. Hur är det med vår ödmjukhet? Söker vi också Jesu ära främst, eller vår egen? En verklig rannsakan ger nog svaret att vi inte kan vänta oss något beröm för vad vi är och gör. Den rätta lydningen hittar vi inte hos oss. Men eftersom våra tankar är långt från det som Gud har tänkt för oss, så låt oss se närmare på Jesu exempel.

Jesus är Guds Son. Det har han varit av evighet. Det är den högsta ställningen som finns. Han var Guds Son när han föddes som ett litet barn, när han fostrades av sina föräldrar, när han gick omkring fattig och utan några egendomar, och inte minst när han led under Pontius Pilatus, dog och blev begravnen. Det här förklarar Paulus med den högstämnda hymnen i Fil 2:6–8:

6 Han var till i Guds gestalt men räknade inte jämlikheten med Gud som segerbyte, 7 utan utgav sig själv och tog en tjänares gestalt och blev människan lik. När han till det yttre hade blivit som en människa, 8 ödmjukade han sig och blev lydig ända till döden – döden på korset.

Paulus anknyter till Jesu ord om att den som ödmjukar sig ska bli upphöjd när han fortsätter:

Därför har också Gud upphöjt honom över allting...

Han kunde upphöjas därför att han ödmjukade sig. Skulle han inte ha genomfört sin uppgift och blivit lydig intill döden på korset, hade han inte kunnat upphöjas till sin egentliga position som den som har all makt i himlen och på jorden. Men nu hade han verkställt allt. Han hade sagt sitt: Det är fullbordat. Han hade levt ett heligt, alltigenom rent liv, han hade burit världens synder på korset.

Den störste som gått på jorden hade ödmjukat sig och blivit tjänare åt dem som var de minsta på jorden. Han tjänade dig och mig för att vi skulle få upphöjas till den största härlighet,

till en sådan härlighet som ingen kan tänka ut. Och det trots att vi är högmodiga och stolta mot all rätt, trots att vi egentligen borde ha förödmjukats ända till helvetet. Men han älskade oss och kom till oss för att vi inte skulle förgås, utan ha evigt liv i hans namn. Det gjorde han genom att i sin död på korset ta bort våra synder och ge oss den största tänkbara äreplats: en plats i himlen, ansikte mot ansikte med Gud själv.

Därför ska vi akta oss för högmod och stolthet. Därför ska vi tänka blygsamt om oss. Vi ska uppskatta de gåvor Gud har gett oss, och inte gräva ner våra talanger, men vi ska inte förhäva oss över dem. För vi har ingenting som inte Gud skulle ha gett oss. Lika tomhända som vi kom till jorden ska vi en gång lämna det här livet. Men Gud ger oss av sin stora nåd sin ära, då han klär oss i sin Sons rättfärdighet. Det är det som ska vara syftet med självpövningen: att vända blickarna till honom, vår Frälsare, och lära av honom.

För allt det han har gjort för oss är vi skyldiga att tacka och lova honom, tjäna honom och vara honom lydiga.

Bön: Lovad vare du Gud, och välsignad i evighet, som med ditt ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss. Låt din Helige Ande stadfästa Ordet i våra hjärtan, så att vi inte blir glömska hörare, utan dagligen växer till i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och blir saliga genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.